

Yabancı Dil Olarak Türkçenin Soydaşlara Öğretiminde Konuşma Becerisinin Gelişimini Etkileyen Faktörlerin Tespiti

Sinem UYSAL

Doctorate Student, International Burch University,
Sarajevo / Bosnia and Herzegovina, sinem.uyosal@stu.ibu.edu.ba
<https://orcid.org/0000-0003-2785-6442>

Cemal Özdemir

Prof. Dr., SDU University,
Kaskelen / Kazakhstan, cemal.ozdemir@sdu.edu.kz
<https://orcid.org/0000-0002-1166-3083>

Özet

Yabancı bir dilin öğretilmesinde belirli aşamalar ve beceri alanları mevcuttur. Birey bir dili öğrenirken öncelikli olarak okuma ve dinleme becerisi gelişmektedir. Bu alanlarda yetkinlik kazanan bir öğrenci ise yazma ve konuşma becerilerinde gelişim göstermeye başlamaktadır. Öncelikli olarak zihin yeni dille ilgileri bilgileri almakta ve üretim aşamasına geçerek yazma ve konuşma becerisinde ilerlemeye başlamaktadır. Bu beceri alanlarından okuma, dinleme ve yazma becerileri seyrinde devam ederken konuşma becerisinde istenen verim elde edilememektedir. Bu becerilerden en önemlisi diye adlandırabileceğimiz konuşma becerisi aslında bir dilin ne kadar bilindiğinin de göstergesi olagelmıştır. Dinleme ve yazma becerilerinde iyi olup konuşma becerisinde istenen seviyede olmayan birinin, o dilde iletişim kurması da biraz zor olacaktır. Bu kadar önem arz etmesi ve insanların hayatları boyunca en fazla ihtiyaç duydukları araç olarak konuşma beceri üzerine yapılan çalışmalar kısıtlıdır. Yazılan ürünler genelde bu becerinin gelişimine yönelik olup kısıtlı sayıda eser konuşma becerisini etkileyen faktörlerden bahsetmektedir. Yabancılara Türkçe öğretiminde konuşma becerisini etkileyen faktörler bu becerinin gelişim gösterebilmesi bakımından son derece önemlidir. Bu çalışmanın amacı yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma becerisini etkileyen faktörleri tespit etmektir. Çalışmada nicel ve nitel araştırma yöntemleri birlikte kullanılacağından karma (mix metod) seçilmiştir. Araştırmanın nicel kısmını öğrencilere yapılacak olan anket ve içerik analizi

oluşturmakta, nitel kısmını ise veri toplama araçlarından birebir görüşme formu, odak görüşmesi ve doküman analizi oluşturacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Dört Temel Beceri, Konuşma Becerisi, Konuşma Becerisini Etkileyen Faktörler

Determination of Factors Affecting the Development of Speaking Skills in Teaching Turkish as a Foreign Language to Cognates

Summary

There are certain stages and skill areas in teaching a foreign language. While an individual learns a language, primarily reading and listening skills develop. A learner who gains competence in these areas begins to improve his writing and speaking skills. First of all, the mind receives information related to the new language and begins to progress in writing and speaking skills by moving to the production stage. While reading, listening and writing skills, which are among these skill areas, continue their course, the desired efficiency cannot be achieved in speaking skills. Speaking skill, which we can call the most important of these skills, has actually been an indicator of how much a language is known. It will be a little difficult for someone who is good at listening and writing skills but not at the desired level in speaking skills to communicate in that language. Studies on speaking skills are limited, as it is such an important tool that people need most throughout their lives. The written products are generally aimed at the development of this skill, and a limited number of works talk about the factors affecting the speaking skill. Factors affecting speaking skills in teaching Turkish to foreigners are extremely important for the development of this skill. The aim of this study is to determine the factors affecting speaking skills in teaching Turkish as a foreign language. Since quantitative and qualitative research methods will be used together in the study, mixed method was chosen. The quantitative part of the research will consist of a survey to be administered to students and content analysis, while the qualitative part will consist of data collection tools such as one-on-one interview form, focus interview and document analysis.

Key Words: Teaching Turkish as a Foreign Language, Four Basic Skills, Speaking Skills, Factors Affecting Speaking Skills

1. GİRİŞ

İnsanoğlunun var olduğu günden itibaren ihtiyaç duyduğu, yaşamının büyük bir kısmında kullandığı ve çevresindeki olay ve kişilere tepkisini bildirdiği bir araç olarak dil, farklı şekillerde ve farklı seslerle varlığını sürdürme gelmiştir. Yaşamın her alanında gerek duyulmaktadır ve insanların sağlıklı bir iletişim kurabilmeleri için dili kullanmaları gerekmektedir. Her milletin

birbirinin aynı olmayan özelliklere sahip dilleri mevcuttur. Kimi dilin sesleri genizden kimi dilin sesleri gırtlaktan çıkmaktadır. Diller arasında farklılıklar bulunsa da aslında hepsinin amacı aynıdır. Dil insanlar arasındaki iletişimi sağlamakta, insanların duygularını açıklamakta, düşüncelerini bildirmekte ve isteklerini belirtmektedir. Dil, toplumda sağlıklı ve anlamlı hale geldiğinde ortak öğeler ve kurallar kullanarak düşüncelerimizi, duygularımızı ve irademizi başkalarına iletmemizi sağlayan karmaşık ve gelişmiş bir sistemdir (Aksan, 1977).

Dilin konuşma ile doğrudan bir ilişki bulunmaktadır ve insanlar arasında iletişimin en yaygın şekli olarak da konuşma bir araç olarak kullanılmaktadır. İnsan konuşarak toplumda sosyalleşmekte, duygularını, isteklerini, düşüncelerini bildirebilmektedir. Dil, insanın istek ve duygularını belirli bir amaç için başkalarına iletmeye, düşünce ve kanaatlerini doğduğu dönemden itibaren öğrenerek ve yaşayarak elde etme yeteneğidir (Çongur, 1995). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin sayısı da her geçen gün artmaktadır. İnsanların buldukları coğrafya ve Türkçenin öğrencilerin ana dillerinden farklı oluşu öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenimlerini güçleştirmektedir. Bu yüzden etkili bir yabancı dil öğretimi için hedef grubun özellikleri göz önünde tutulmalıdır. Öğrencilerin Türkçe öğrenirken hangi hususlarda zorlandıklarının tespit edilmesi gerekmektedir (Yılmaz ve Özdemir, 2022).

Yabancı bir dili öğrenme sürecinde ve sonrasında dört temel beceriden özellikle konuşma becerisi daha fazla önem taşımaktadır. Çünkü insan öğrendiklerini konuşarak dile getirmekte ve bu şekilde karşı dildeki insanlarla yüz yüze iletişime geçmektedir. Bir dili bilmek ve o dilde konuşabilmek doğru orantılıdır. Konuşarak, bir dilde pratik yaparak yabancı dil daha kısa sürede ve verimli bir şekilde öğrenilmektedir. Konuşma becerisi diğer becerileri de içine almaktadır yani okuma, yazma, dinleme becerilerinin hepsini içermektedir. Bu alanlarda gelişmiş bir birey konuşma becerisinde de belli bir seviye kat edecektir.

Konuşma becerisi yabancı dil öğretiminde zor kazanılan bir beceridir ve diğer beceriler konuşma becerisini geliştirmeye yöneliktir. Konuşmayı bilmek için dilin kurallarını da bilmek gerekmektedir (Bygate, 1987). Bir dilin öğretilmesinde ilk olarak öğrenene dilbilgisi kuralları öğretilmekte, kelime öğretilmekte ve konuşma becerisinin temeli oluşturulmaktadır. Kişi bu kuralları biliyorsa ve yeterince kelime bilgisi bulunuyorsa o kişiden konuşması beklenmektedir. Ancak bu durum görüldüğü kadar kolay olmamaktadır. Bu aşamaya geçebilmek için öğrenen bol

pratiğe ihtiyaç duymaktadır. Konuşma becerisi öğrenilen bilgilerin harmanlanıp yeni ifadelerle şekil bulmuş halidir. Öğreten bilgileri verir, öğrenen bilgileri alır ve konuşma için alt yapı hazırlanır. Bazı durumlarda konuşma becerisi sistem içerisinde olması gerektiği gibi kazanılmaktadır. Ama daha çok söylenen haliyle gerçekleşmemektedir. Konuşma becerilerinin sistematik olarak gelişmesi, genel olarak sınıfta aktif olan ve kendini ifade de çekinmeyen öğrencilerde görülmektedir. Kendi dilinde kendini rahat ifade eden bir birey başka bir dili kullanırken de çok fazla zorluk yaşamayacaktır.

Konuşma becerisinin gelişimine engel olan ya da sebep olan farklı etkenler mevcuttur. Konuşma becerisine olumlu ve olumsuz etkilerin başında psikolojik sebepler yer almaktadır. Toplum içinde rahat konuşabilen öğrenciler konuşma becerisinde daha başarılı olabilmektedir. Aynı zamanda toplumda kısılan ve rahat konuşamayan öğrenciler de konuşma becerilerinde geride kalacaklardır. Bu çalışmada konuşma becerilerini etkileyen olumlu ve olumsuz etkenler araştırılacaktır. İnsanların içinde bulunduğu toplum, inanç, kültür, ekonomik durum, psikolojik durum, öğrenen ve kullanılan yöntemler, dile ihtiyaç duyulması gibi birçok neden konuşma becerisini etkilemektedir. En fazla etkileyen faktörlerden bildikleri dil sayısı belirlenecek ve bu sayılar ne yönde düşünceleri etkilediği belirlenecektir.

Bu araştırmada aşağıdaki alt problemlere cevaplar aranacaktır.

1. Konuşma becerisini etkileyen olumlu ve olumsuz faktörler nelerdir?
2. Öğrencilerin konuşma becerisine olumlu ve olumsuz etki eden faktörler hakkındaki görüşleri nelerdir?
3. Dil Yapı Boyutuna İlişkin Katılımcıların bildikleri dil sayısına göre konuşma becerisine olumlu ve olumsuz etkisi ne ölçüdedir?

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Konuşma Becerisi

“Konuşma, zihinsel bir çabayla, zihinsel birikimle oluşturulan iletinin dil aracılığıyla karşıdakine sunulmasıdır.” (Adalı, 2003). Konuşma, duygu, düşünce ve bilgilerin ses içeren dil aracılığıyla iletilmesidir (Demirel, 2003). Çongur (1995) konuşmayı, kişinin istek ve duygularını belirli bir amaçla başkalarına ifade edebilmesi, öğrendiği ve yaşadığı doğal düşünce ve fikirleri ise kanuna

uygun olarak başkalarına ifade edebilmesi olarak tanımlamaktadır. Yabancı dil öğretiminin ilkesi iletişim için dil öğretmektir. Bu nedenle konuşma becerisi, diğer dil becerilerine nazaran en önemli beceri olarak görünmektedir (İşisağ ve Demirel, 2010).

Sözlü iletişimdeki başarı düzeyi aktif dinlemeye ve konuşmaya bağlı olsa da konuşma ve dinleme becerilerimizin yeterince gelişmemiş olması iletişimi olumsuz etkiler. İletişim, sesin yüksekliği, tonu ve ağırlığı, konuşma hızı, nefes alma biçimleri, duraklamalar, yüz ifadeleri, göz hareketleri ve pozisyonları, insanlar arasındaki mesafe, jest ve mimikler, konuşulan sözlere benzer giyim tarzı gibi unsurları içerir. Karmaşık bir konuşma yapısı yaratarak, konuşmanın tüm fiziksel ve zihinsel kısımlarını kapsar. Konuşma eğitiminin insanların hayatındaki önemli rolü unutulmadan, zihinsel ve fiziksel yönleri dikkate alınarak etkili ve kaliteli konuşma eğitimi temel alınmalıdır (Özbay, 2006).

2.2.Konuşma Becerisini Etkileyen Faktörler

Öğretmenler dilbilgisi ve kelime öğrenmek ile telaffuz ve dil becerilerini öğrenmek arasında net bir ayırım yapmalıdır. Konuşma çalışması kolaydan zora doğru değişir ve konuşma biçimleri ile ifade alanları arasındaki ilişki bu öğretim yöntemine göre belirlenmelidir (Hoghes, 2011). Bu açıdan öğrenme ilkesi şu şekilde olmalıdır: En önemli tanımlayıcı kurallar dikkate alınmalıdır: uzaktan yakına, somuttan soyuta, basitten karmaşığa yani tüme varım yoluyla öğrenciler adım kolaylıkla anlayabilmeli ve uygulayabilmelidir. Telaffuz pratiği, konuşma becerilerinizi geliştirmenin en önemli basamaklarından biridir. Sesletim eğitimi Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmenin ilk kademesinden itibaren öğretilmelidir.

2.3.Konuşma Becerisini Olumlu Etkileyen Faktörler

Konuşma becerisi gelişim ve oluşum aşamasında birçok faktör tarafından etki altında kalmaktadır. Dilin yapısına ve gramerine hakim olmak, kelime dağarcığının zengin olması, diğer beceri alanlarında iyi bir gelişim göstermek, birden fazla yabancı dil bilmek, dil öğrenmeyi sevmek, dile ihtiyaç duymak, dilin konuşulduğu ortamda bulunmak, konuşkan ve açık bir karaktere sahip olmak ve bunun gibi pek çok durum mevcuttur.

2.4.Konuşma Becerisini Olumsuz Etkileyen Faktörler

Konuşma yetisinin gelişimi beraberinde diğer beceri alanlarında ilerlemekle yakından ilişkilidir. Diğer becerilerde gelişim gösterememek konuşma becerisini doğrudan etkileyecektir. Konuşma becerisi, dile ve dilin gramerine hakim olmak, kelime dağarcığının zengin olması, dil öğrenmeyi seviyor olmak ve daha pek faktörün etkisinde kalan bir yetidir.

Bütün bilişsel alanların harekete geçmesiyle ve akabinde biyolojik olarak konuşmaya engel bir durum yoksa bu eylem gerçekleşecektir. Ağız ve dil bu görevi yerine getirebiliyorsa zihin olarak konuşmaya hazırsa birey konuşacaktır. Konuşma eyleminin birçok faktörün etkisinde kaldığı bilinmektedir ve bu etkiler olumlu ya da olumsuz olabilmektedir. Dili ve yapısını bilmemek, kelime haznesinin darlığı, telaffuz hataları, kaygı, dil öğrenmeye karşı isteksizlik, dile ihtiyaç duymama, öğretmen ve ortamın tutumu, çekingen ve utangaç olma durumları ve bunun gibi pek çok olumsuz durum konuşma becerisinin gelişimine olumsuz etki etmektedir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel ve nicel araştırma yöntemi birlikte kullanılacağından karma metod (mix metod) kullanılacaktır. Bu metotla yapılan araştırmaların en önemli özelliği nitel ve nicel verileri bir araştırma çalışmasına dahil ederek nicel ve nitel yaklaşımları birleştirmesidir (Gay, Mills ve Airasian, 2009). Bu çalışmanın nicel araştırma kısmını öğrencilere yapılacak olan anket ve betimsel içerik analizi, nitel araştırma kısmını ise veri toplama araçlarından birebir görüşme formu, odak görüşmesi ve doküman analizi oluşturacaktır. Bu iki metodu kullanmak daha etkili sonuçlar vereceği için karma yöntem seçilmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evreni, SDU Üniversitesi ve Abılayhan Üniversitesinde öğrenim görmekte olan öğrencileri kapsamaktadır. Örneklemi ise bu öğrenciler arasından uygun örneklem yöntemi ile seçilmiş 413 kişiden oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak kullanmak üzere “**Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma becerisinin gelişimini etkileyen faktörler**” ölçeği geliştirilmiştir. Geliştirilen bu ölçek ile katılımcılardan veriler toplanmıştır.

3.4. Veri Analiz

Esas çalışmada elde edilen veriler öncelikle ölçek maddelerinde ters kodlama yapılacak maddelerin kodlamaları düzeltilmiştir. Her bir alt boyut için ortalamalar hesaplanmıştır. Her bir alt boyut için normal dağılıma sahip olup olmadığı test edilmiştir.

4. BULGU ve YORUMLAR

4.1. Dil Yapı Boyutuna İlişkin Bulgular

Tablo 1. Dil Yapı Boyutuna İlişkin Alt Boyutların Ortalamaları

Alt Boyut	N	Ortalama	SS	Aralık Yorumu
Olumsuzluklar	413	3.09	0.889	Kısmen katılıyorum
Olumlu Yönler	413	3.4	0.621	Katılmıyorum

Grubun geneline ilişkin olarak ortalamalar incelendiğinde genel olarak olumsuzluklar alt boyutunda kesmen katılmıyorum düzeyindedirler. Diğer alt boyut olan olumlu yönlerde ise kısmen katılıyorum düzeyindedirler. Katılımcılar dil yapısına ilişkin olumlu faktörleri yeterli görürken olumsuz özelliklere çok katılmamaktadırlar.

Tablo 2. Dil Yapı Boyutunda Cinsiyete Göre Ortalama ve t-Test Sonuçları

Alt Boyut	Grup	N	Ort.	SS	t	p
Olumsuzluklar	Kız	276	3.10	0.884	0.438	0.662
	Erkek	137	3.06	0.902		
Olumlu Yönler	Kız	276	3.42	0.625	0.895	0.371
	Erkek	137	3.36	0.614		

Katılımcıların düşüncelerinin cinsiyetlerine göre değişip değişmediğini belirlemek için bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. T-testi sonucuna göre bütün alt boyutlarda ise $p > 0.05$ olduğundan dolayı oluşan farklılaşma istatistiksel olarak anlamlılık düzeyinde değildir. Dil yapısına ilişkin olumsuz ve olumlu faktörler konusunda kız ve erkekler benzer şekilde düşünmektedirler.

Tablo 3. Dil Yapı Boyutuna İlişkin Yaş değişkenine göre Tek yönlü ANOVA Sonuçları

Alt Boyut	Yaş	N	Ort	SS	F	sd1-sd2	p
Olumsuzluklar	17	49	3.10	0.865	0.0362	3-96	0.991
	18	179	3.09	0.927			
	19	156	3.08	0.836			
	20 ve üzeri	29	3.14	1.008			
Olumlu Yönler	17	49	3.33	0.604	1.4470	3-103.1	0.233
	18	179	3.40	0.630			
	19	156	3.39	0.639			
	20 ve üzeri	29	3.57	0.472			

Katılımcılar yaş gruplarına göre düşüncelerinin değişip değişmediğinin belirlemek için tek yönlü ANOVA testi uygulanmıştır. Sonuçlarda F ve p değerleri incelendiğinde bütün alt boyutlarda $p>0.05$ olduğundan dolayı yaş grupları arasında oluşan fark istatistiksel olarak anlamlılık düzeyinde değildir. Yani katılımcıların düşünceleri yaşlarına göre değişmemektedir.

Tablo 4. Dil Yapı Boyutuna İlişkin Katılımcıların milliyetlerine göre tek yönlü ANOVA Sonuçları

Alt boyutlar	Millet	N	Ort.	SS	F	sd1-sd2	p	Tukey Test
Olumsuzluklar	Kazak	385	3.11	0.883	3.151	2-410	0.044*	Kazak>Rus
	Rus	14	2.51	0.951				
	Diğer Soydaş	14	3.14	0.855				
Olumlu Yönler	Kazak	385	3.40	0.622	0.248	2-410	0.780	
	Rus	14	3.50	0.612				
	Diğer Soydaş	14	3.34	0.617				

Katılımcılar milliyetleri göre düşüncelerinin değişip değişmediğinin belirlemek için tek yönlü ANOVA testi uygulanmıştır. Sonuçlarda F ve p değerleri incelendiğinde, olumlu yönler alt boyutunda $p>0.05$ olduğundan dolayı oluşan fark istatistiksel olarak anlamlılık düzeyinde değil. Yani olumlu yönler konusunda benzer düşüncelere sahiptirler.

Fakat olumsuzluklar alt boyutunda ise $p<0.05$ olduğundan dolayı fark istatistiksel olarak anlamlılık düzeyindedir. Bu alt boyutta farklılaşmayı belirlemek için Tukey post-hoc testi yapılmıştır. Test sonucuna göre olumsuzluklar konusunda Kazakça bilenler ve Rusça bilenlere göre daha olumlu düşünmektedir.

Tablo 5. Dil Yapı Boyutuna İlişkin Katılımcıların bildikleri dil sayısına göre tek yönlü ANOVA Sonuçları

Alt boyut	Bildiği Dil S.	N	Ort	SS	F	sd1-sd2	p
Olumsuzluklar	2	21	3.36	0.993	0.800	3- 409	0.494
	3	121	3.08	0.899			
	4	231	3.08	0.887			
	5 ve üzeri	40	3.00	0.820			
Olumlu Yönler	2	21	3.15	0.696	1.283	3- 409	0.280
	3	121	3.42	0.580			
	4	231	3.42	0.640			
	5 ve üzeri	40	3.36	0.580			

Katılımcılar dil bilme sayılarına göre düşüncelerinin değişip değişmediğini belirlemek için tek yönlü ANOVA testi uygulanmıştır. Sonuçlarda F ve p değerleri incelendiğinde, bütün alt boyutunda $p > 0.05$ olduğundan dolayı oluşan fark istatistiksel olarak anlamlılık düzeyinde değil. Yani dil yapısına ilişkin olumsuzluklar ve olumlu yönler konusunda benzer düşüncelere sahiptirler.

Tablo 6. Dil Yapı Boyutuna İlişkin Katılımcıların öğrenim gördükleri üniversiteye göre t-test sonuçları

Alt boyut	Üniversite	N	Ort	SS	t	p
Öğreten Yaklaşımı	SDU	385	3.08	0.887	-0.452	0.652
	Abılay Han	28	3.16	0.927		
Uygulamalar	SDU	385	3.39	0.618	-0.645	0.519
	Abılay Han	28	3.47	0.668		

Katılımcıların düşüncelerinin öğrenim gördükleri üniversitelere göre değişip değişmediğini belirlemek için bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. T-testi sonucuna göre bütün alt boyutlarda ise $p > 0.05$ olduğundan dolayı oluşan farklılaşma istatistiksel olarak anlamlılık düzeyinde değildir. Yani her iki üniversite öğrencileri de benzer düşünceye sahiptir.

Tablo 7. Dil Yapı Boyutuna İlişkin Katılımcıların bölümlerine göre tek yönlü ANOVA Sonuçları

Alt boyut	Bölüm	N	Ort	SS	F	sd1-sd2	p
Olumsuzluklar	1-Mühendislik Fakültesi	152	3.13	0.893	2.14	4-408	0.075
	2-Eğitim Fakültesi	173	3.01	0.871			
	3-Ekonomi Fakültesi	31	2.92	0.820			
	4-Hukuk Fakültesi	37	3.16	0.979			

	5-Diğer	20	3.56	0.838			
Olumlu yönler	1-Mühendislik Fakültesi	152	3.43	0.596			
	2-Eğitim Fakültesi	173	3.39	0.621			
	3-Ekonomi Fakültesi	31	3.52	0.559	1.66	4- 408	0.159
	4-Hukuk Fakültesi	37	3.39	0.639			
	5-Diğer	20	3.09	0.804			

Katılımcılar bölümleri göre düşüncelerinin değişip değişmediğini belirlemek için tek yönlü ANOVA testi uygulanmıştır. Sonuçlarda F ve p değerleri incelendiğinde, bütün alt boyutunda $p>0.05$ olduğundan dolayı oluşan fark istatistiksel olarak anlamlılık düzeyinde değil. Yani dil yapısına ilişkin olumsuzluklar ve olumlu yönler konusunda benzer düşüncelere sahiptirler.

Tablo 8. Dil Yapı Boyutuna İlişkin Katılımcıların ailesinde Türkçe bilen kişi olma durumuna göre t-test sonuçları

Alt boyut	Ailede Türkçe bilen kişi	N	Ort.	ss	t	p
Olumsuzluklar	Yok	375	3.07	0.881		
	Var	38	3.24	0.971	-1.09	0.275
Olumlu Yönler	Yok	375	3.38	0.629		
	Var	38	3.57	0.516	-1.73	0.084

Katılımcıların düşüncelerinin ailesinde Türkçe bilen kişi olması durumuna değişip değişmediğini belirlemek için bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. T-testi sonucuna göre bütün alt boyutunda $p > 0.05$ olduğundan dolayı oluşan farklılaşma istatistiksel olarak anlamlılık düzeyinde değildir. Katılımcıların olumsuzluklar ve olumlu yönler ile ilişkin düşünceleri ailesinde Türkçe bilen olma durumuna göre değişmemektedir.

5. SONUÇ

Katılımcıların dil bilme sayılarına göre düşüncelerinin değişip değişmediğini belirlemek için tek yönlü ANOVA testi uygulanmıştır. ANOVA testinin sonuçlarından elde edilen F ve p değerlerine göre, kişisel özellikler alt boyutunda p değeri 0.05'ten küçük bir değer almıştır. Bu, dil bilme sayısı ile kişisel özellikler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir.

Araştırmada, katılımcıların dil bilme sayılarına göre çevresel faktörlere ilişkin düşüncelerinin değişip değişmediği belirlenmiştir. Tek yönlü ANOVA testi kullanılarak istatistiksel analiz yapılmıştır. Sonuçları değerlendirildiğinde, çevresel boyutta $p>0.05$ olduğu görülmüştür. Bu da

demektir ki, dil bilme sayılarına göre oluşan fark istatistiksel olarak anlamlılık düzeyinde değildir. Yani, katılımcılar çevresel faktörler konusunda benzer düşüncelere sahiptirler.

Ancak, olumlu özellikler, zorunluluklar ve etkinlikler alt boyutlarında p değerleri 0.05'ten büyük olduğu için bu alt boyutlarda dil bilme sayısının düşünceler üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığını belirtmektedir. Katılımcıların dil becerileri ile kişisel özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Aynı şekilde, dil becerileri ile olumlu özellikler, zorunluluklar ve etkinlikler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların dil becerileri ve kişisel özellikler arasındaki farklılaşmayı belirlemek için Games-Howell Post-Hoc Testi kullanılmıştır. Test sonuçlarına göre, dil becerileri altında yer alan kişisel özelliklerde farklılaşma olduğu görülmüştür. Bu farklılaşmanın ne olduğunu anlamak için Games-Howell testi kullanılmıştır. Test sonucunda, dil bilme sayısı arttıkça olumlu düşünme eğiliminin de arttığı gözlemlenmiştir. Yani, 3 dile bilenler, 4 dil bilenlere göre daha az olumlu düşünmektedir ve 5 ve üzeri dil bilenler ise daha olumlu düşünmektedir. Dil becerisiyle ilişkili olarak katılımcıların düşüncelerini ölçmek için uygulanan ölçek sonuçlarına göre, dil becerisinde farklılık olduğunu gösteren istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu da, katılımcıların dil becerilerinin aynı olduğunu göstermektedir. Dil becerisi farklı olan katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer dil bilen katılımcılar, Kazakça ve Rusça bilenlere göre uygulamalar hakkında daha olumlu düşünmektedir.

KAYNAKÇA

Adalı, O. (2003). *Anlamak ve Anlatmak*. İstanbul: Pan Yayıncılık.

Aksan, D. (1977). *Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları 439: 55

Bygate, M. (1987). *Speaking*, Oxford: Oxford University Press.

Çongur, H. R. (1995). Söz Sanatı (I). *TÖMER Dil Dergisi*, 28.

Demirel, Ö. (2003). Avrupa Birliđi Bütünleşme Bağlamında Türkiye’de Yabancı Dil Öğretimi. Dil, Kültür ve Çağdaşlaşma, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılapları Tarihi Enstitüsü, 239-249

Gay, L.R., Mills, G.E., & Airasian, P. (2009). *Educational Research: Competencies For Analysis and Applications* (9th ed.). Upper Saddle River, NJ: Merrill.

Hoghes, R. (2011). *Teachinh and Researching: Speaking*. Pearson:Education ESL

İşisığ, K. U., & Demirel, Ö. (2010). Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni’nin konuşma becerisinin gelişiminde kullanılması, Eğitim ve Bilim, 35(156), 190-204.

Özbay, M. (2006). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri*, Ankara.

Yılmaz, A., Özdemir, C. (2022). Çok Dilli Eğitim Sistemindeki Öğrencilerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Konuşma Becerisinin Gelişiminde Yaşadıkları Zorluklar: Irak Örneđi. Journal of Social Research and Behavioral Sciences. 8(15), 170-197. DOI: 10.52096/jsrbs.8.15.13